

TISH KARIYESINING ZAMONAVIY PROFILAKTIKA USULLARI

Xolmurodova Manzura

Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti

Stomatologiya yoʻnalishi

1 - kurs talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada tish kariyesining kelib chiqish sabablari, rivojlanish mexanizmi hamda uni oldini olishning zamonaviy profilaktika usullari tahlil qilindi. Tish kariyesi bugungi kunda stomatologiyada eng keng tarqalgan kasalliklardan biri hisoblanadi. Kasallikning oldini olishda ogʻiz boʻshligʻi gigiyenasiga rioya qilish, ftor saqlovchi preparatlardan foydalanish, fissuralarni muhrlash hamda toʻgʻri ovqatlanish muhim ahamiyatga ega. Maqolada kariyes profilaktikasining asosiy tamoyillari hamda ularning amaliy ahamiyati haqida maʼlumot berilgan.*

Kalit soʻzlar: *kariyes, profilaktika, tish emali, ftor preparatlari, fissura muhrlash, ogʻiz gigiyenasi.*

Tish kariyesi – bu tish qattiq toʻqimalarining demineralizatsiyasi va keyinchalik yemirilishi bilan kechadigan patologik jarayondir. Jahon sogʻliqni saqlash tashkiloti maʼlumotlariga koʻra, kariyes dunyo aholisi orasida eng koʻp uchraydigan stomatologik kasalliklardan biri hisoblanadi. Ayniqsa bolalar va oʻsmirlar orasida bu kasallikning tarqalish darajasi yuqori. Kariyes rivojlanishida bir qator omillar muhim rol oʻynaydi. Bular qatoriga ogʻiz boʻshligʻi gigiyenasining yetarli darajada boʻlmasligi, shakar va uglevodlarga boy ovqatlarni koʻp isteʼmol qilish, mikroorganizmlar faoliyati hamda tish emalining mineral tarkibi kiradi. Shuning uchun stomatologiyada asosiy eʼtibor kasallikni davolashdan koʻra uni oldini olishga qaratilmoqda.

Kariyesning rivojlanish sabablari; Tish kariyesining rivojlanishida bir nechta asosiy omillar mavjud: 1. Mikroorganizmlar Ogʻiz boʻshligʻida yashovchi bakteriyalar, ayniqsa streptokokklar uglevodlarni parchalaydi va natijada kislotalar hosil qiladi. Ushbu kislotalar tish emalini demineralizatsiyaga uchratadi. 2. Notoʻgʻri ovqatlanish Shakar va uglevodlarga boy mahsulotlarni koʻp isteʼmol qilish bakteriyalar faoliyatini kuchaytiradi. Natijada kariyes rivojlanish xavfi ortadi. 3. Ogʻiz gigiyenasining yetarli emasligi Tishlarni muntazam tozalamaslik tish yuzasida mikroblar qavat – dental blyashka hosil boʻlishiga olib keladi. 4. Tish emalining zaifligi Mineral moddalarga kambagʻal emal kariyesga nisbatan koʻproq moyil boʻladi. Kariyes profilaktikasining zamonaviy usullari: Tish kariyesining oldini olishda eng muhim omillardan biri ogʻiz gigiyenasiga toʻgʻri rioya qilishdir. Tishlarni kuniga kamida ikki marta tish pastasi yordamida tozalash tavsiya etiladi. Bundan tashqari, tish ipi va ogʻiz chayish vositalaridan foydalanish ham foydali hisoblanadi. Ftor saqlovchi preparatlar: Ftor tish emalini mustahkamlaydi va kariyesga chidamliligini oshiradi. Stomatologiyada quyidagi ftor saqlovchi vositalardan keng foydalaniladi: ftorli tish pastalari ftorli laklar ftorli gel va

eritmalar Ftor tish emalida mineralizatsiya jarayonini kuchaytiradi hamda bakteriyalarning kariyes chaqiruvchi faoliyatini kamaytiradi. Fissura – tishlarning chaynash yuzasidagi tabiiy chuqurchalar hisoblanadi. Ushbu joylarda oziq qoldiqlari va mikroorganizmlar to‘planishi oson bo‘ladi. Shuning uchun stomatologiyada fissuralarni maxsus germetik materiallar bilan yopish usuli qo‘llaniladi. Fissuralarni muhrlash ayniqsa bolalarda kariyes profilaktikasida juda samarali hisoblanadi. Kariyes profilaktikasida ovqatlanish tartibi ham muhim rol o‘ynaydi. Shakarli mahsulotlarni me‘yorida iste‘mol qilish, ratsionga kalsiy va fosforغا boy mahsulotlarni kiritish tavsiya etiladi. Sut mahsulotlari, sabzavot va mevalar tishlar uchun foydali hisoblanadi.

Natijalar va muhokama:

Zamonaviy stomatologiyada olib borilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, kariyes profilaktikasiga kompleks yondashuv kasallikning tarqalishini sezilarli darajada kamaytiradi. Og‘iz gigiyenasiga rioya qilish, ftor saqlovchi preparatlarni qo‘llash hamda fissuralarni muhrlash kabi usullar birgalikda qo‘llanilganda yuqori samaradorlikka erishiladi.

Ayniqsa bolalar va o‘smirlar orasida profilaktik ko‘riklarni muntazam o‘tkazish kariyesni erta aniqlash va oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Tish kariyesi stomatologiyada eng ko‘p uchraydigan kasalliklardan biri bo‘lib, uning rivojlanishida ko‘plab omillar ishtirok etadi. Kasallikni davolashdan ko‘ra uni oldini olish ancha samarali hisoblanadi. Og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasiga rioya qilish, ftor saqlovchi preparatlardan foydalanish, fissuralarni muhrlash hamda to‘g‘ri ovqatlanish kariyes profilaktikasining asosiy usullaridir. Ushbu profilaktik choralarni keng qo‘llash orqali aholi orasida tish kariyesining tarqalishini kamaytirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.Axmedov A.A. Terapevtik stomatologiya asoslari.
- 2.Toshkent, 2020. Tursunov Sh.Sh. Stomatologiya. Toshkent, 2019.